

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΔΕΥΤΕΡΑ 10.06.2019
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. A.

1Λ, 2Σ, 3Σ, 4Λ, 5Σ

1. «ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»
2. «ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν»
3. «ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι»
4. «τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν»
5. «καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεται»

B1.

Ἦδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐνότητος τονίζεται ἡ κατάσταση φυσικῆς αδυναμίας στὴν ὁποία βρέθηκε ὁ ἀνθρώπος λόγω τῆς ἀπρονοησίας τοῦ Ἐπιμηθέα, ἡ ὁποία ἦταν ἀποτελέσμα τῆς πνευματικῆς του κατωτερότητος («οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς»). Εξάλλου καὶ τὸ ὄνομά του δηλώνει ἀκριβῶς τὸν τρόπο σκέψης του: ἐπὶ & μήτις, δηλαδὴ πρῶτα δρᾷ καὶ ἔπειτα συλλογίζεται ἐπὶ τῶν πράξεών του. Ἐνῶ, λοιπόν, ὁ Ἐπιμηθέας εἶχε δώσει με φροντίδα καὶ σοφία ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια στὰ ζῶα, στὸ τέλος τῆς μοιρασίᾳ διαπίστωσε ὅτι βρισκόταν σὲ ἀδιέξοδο («ἢ πόρῃ ὅ,τι χρήσαιτο»), γιὰ τὴν ἀπώλεια τῶν ἐξαντλήθηκα ἐφοδίων καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔμεινε «ἀκόσμητος». Ἔτσι, λοιπόν, ἡ προσωπικότητα καὶ ὁ ρόλος τοῦ Ἐπιμηθέα προσδιορίζεται τὶς ἐξελίξεις: τὰ γνωρίσματα τῶν ἐμβίων ὄντων, τὴν ἐκκρεμότητα ἀπέναντι στὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, τὴν λήψη ἀποφάσεων καὶ δράσεων τοῦ Ἐπιμηθέα με τὰ δραματικὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Προμηθέας γιὰ τὰ δῶρα ποὺ προσφέρει τελικὰ στοὺς ἀνθρώπους κατηγορεῖται γιὰ κλοπὴ, περνᾷ ἀπὸ δίκη καὶ καταδικάζεται σὲ φρικτὴ τιμωρία ἀπὸ τὸν Δία.

B2.

Στὴν ἔντεχνο σοφία καὶ στὴν πολιτικὴ τέχνη ἀποδίδεται τεράστια ἀξία. Αὐτὸ τεκμηριώνεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὴν μεν ἔντεχνο σοφία τὴν ἀσκεῖ μία ἀπὸ τὶς θεές του Ὀλύμπου, ἡ Ἀθηνᾶ μέσα στὸ κοινὸ ἐργαστήρι ποὺ διαθέτει με τὸν Ἥφαιστο, ὅπου ἐκεῖνος ἀσκεῖ τὴν δική του τέχνη (τὴν ἔμπυρο τέχνη) «εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς». Τὴν δε πολιτικὴ τέχνη τὴν διαθέτει ὁ Δίας: στὸ οἶκημα τοῦ Δία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσέλθῃ κανεὶς, σίγουρα ὄχι ὁ Προμηθέας. Ὅχι μόνον δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ πρόσβασις, ἀλλὰ μάλιστα δύο φοβεροὶ φύλακες, ἡ Βία καὶ τὸ Κράτος, διασφαλίζουν ὅτι αὐτὴ (ἡ πολιτικὴ τέχνη) θὰ παραμείνῃ κτήμα τοῦ πατέρα τῶν θεῶν Δία «Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν — πρὸς δὲ καὶ αἱ

Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν». Τη σημασία των δύο αυτών τεχνών επιβεβαιώνει και το γεγονός ότι για τη μία (πολιτική τέχνη) έχουν τεθεί ειδικοί φρουροί, ενώ για την άλλη (ἔντεχνος σοφία), ο Προμηθεὺς δικάζεται και καταδικάζεται σε ισόβια τιμωρία (Ο Δίας τον έδεσε με αλυσίδες σε έναν βράχο του Καυκάσου και έστειλε έναν γυπαετό να του κατασπαράζει το συκώτι, το οποίο ξαναγινόταν τη νύχτα. Από το μαρτύριο αυτό, που επαναλαμβανόταν καθημερινά, τον απάλλαξε ο Ηρακλής σκοτώνοντας το σαρκοβόρο πουλί.).

B3.

A. σωστό, Β. λάθος, Γ. λάθος, Δ. σωστό, Ε. λάθος

B4.

είμαρμένη: μερίδιο

έξιέναι: εισιτήριο

ἔσχε: σχήμα

κλέπτει: κλεψύδρα

λαθών: λήθη

B4.

Παράλληλο κείμενο

Στο πρωτότυπο και στο παράλληλο κείμενο είναι εφικτό να σκιαγραφήσουμε την προσωπικότητα του Προμηθέα. Στην πρώτη περίπτωση μέσα από την οπτική γωνία των λεγομένων του σοφιστή Πρωταγόρα και στην άλλη περίπτωση, όπως σκιαγραφείται από τον τραγικό ποιητή Αισχύλο. Ο σοφιστής Πρωταγόρας αντιμετωπίζει τον τιτάνα Προμηθέα ως έναν μεγάλθυμο, γενναιόδωρο χαρακτήρα που καλείται να προσφέρει ό,τι είναι δυνατόν για να μη μείνει ακόσμητο το γένος των ανθρώπων. Είναι ευεργετικός για τους ανθρώπους. Επινοητικός και εφευρετικός την κρίσιμη στιγμή δε διστάζει με την τόλμη του να περάσει σε πράξεις που θα διασώσουν το γένος των ανθρώπων την ύστατη στιγμή ώστε να μη βγει στο φως στην επιφάνεια της γης ακόσμητο από ιδιότητες που θα του επιτρέψουν να προστατέψει το είδος του. Άπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί — Η οπτική γωνία που επιλέγει ο Πρωταγόρας είναι ανθρωποκεντρική «καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ», «δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται». Παραδοσιακότερος ο Αισχύλος ή πιο θεοσεβής ή προκειμένου να εξυπηρετήσει το τραγικό στοιχείο παρουσιάζει τον Προμηθέα διαφορετικό. Ενώ η πράξη είναι η ίδια και προηγουμένως παρουσιάστηκε ως ευεργετική, εδώ ο λόγος του ίδιου του τιτάνα, πέραν της εφευρετικότητας που ασφαλώς διαθέτει, παρουσιάζεται υβριστικός απέναντι στα θεία «με τη συνέχεια πιο πολύ θα ξαφνιαστείς ακούγοντας τι τέχνες και τεχνάσματα σκαρφίστηκα». Ο λόγος του είναι επαναστατικός, το ύφος του αλαζονικό και γεμάτο αυθάδεια «Να το έργο μου» «ποιος άλλος θα 'λεγε πως τους το έδειξε πριν από μένα;» Ενδιαφέρεται να επισημάνει τον εξέχοντα ρόλο του για το ανθρωπινό γένος και διεκδικεί τα πρωτεία «και πρώτος απ' τα όνειρα ξεχώρισα...». Τέλος, αναφέρεται στις πράξεις του σε τρίτο ενικό κάτι που επιτείνει την ιδέα του μεγαλείου που

διαθέτει και την έπαρση που τον διακατέχει «Με δυο λόγια μάθε τα πάντα: όλες τις τέχνες οι ανθρώπινες είναι δωρεές του Προμηθέα». Παρατηρούμε λοιπόν ένα άλλο ήθος όσον αφορά τον Προμηθέα από τη συγγραφική πένα του Αισχύλου, του οποίου η θέαση είναι θεοκεντρική. Συμπεραίνουμε, ότι η μυθική μορφή παρουσιάζεται διαφορετική στα δύο κείμενα, καθώς σε κάθε περίπτωση εξυπηρετείται διαφορετικός σκοπός.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Μετάφραση: Εγώ από την άλλη, είμαι μεν απλός πολίτης, ξέρω όμως ότι είναι καλύτερο να διδάσκεται κανείς το αγαθό από την ίδια του τη φύση, δεύτερον, (ότι είναι καλύτερο να διδάσκεται κανείς) από αυτούς που αληθινά γνωρίζουν καλά κάτι καλό, παρά από αυτούς που διαθέτουν την τέχνη της εξαπάτησης. Ίσως το λεξιλόγιο που χρησιμοποιώ δε μοιάζει με αυτό των σοφιστών, αλλά δεν έχω αυτόν τον σκοπό.

Γ2. Ο Ξενοφώντας στο απόσπασμα διατυπώνει κάποιες επικρίσεις εναντίον των σοφιστών. Ειδικότερα: θεωρεί ότι ενώ εκείνοι ισχυρίζονται ότι διδάσκουν την αρετή στους νέους, κάνουν το ακριβώς αντίθετο. Επιπλέον ότι δεν έχουν γράψει κάτι αξιόλογο, αλλά αντιθέτως έχουν γράψει για ανούσια θέματα, τα οποία σχετίζονται με τις απολαύσεις χωρίς περιεχόμενο και καμιά αρετή δεν παρέχουν. Όσοι νέοι τους συναναστρέφονται χάνουν τον χρόνο τους, εμποδίζονται από την επαφή τους με χρήσιμα πράγματα και δέχονται κακή εκπαίδευση. Θεωρεί ότι διαπράττουν μεγάλα αδικήματα (οι σοφιστές), γράφουν με ύφος εξεζητημένο, χωρίς κανένα αξιόλογο απόφθεγμα, το οποίο θα εκπαίδευε τους νέους. Τελικά, θεωρεί ότι διαθέτουν την τέχνη της εξαπάτησης που διαθέτει ωραίες λέξεις, αλλά όχι αποφθέγματα που θα οδηγήσουν στην αρετή.

Γ3.

α.

ἄνδρα: ἄνδρας

ὄντιν'(α): οὐστinas

γράμματα: γράμμα

ῶν: οῦ

Γ3.

β.

ἑωράκαμεν: ἴδωμεν

ἐποίησαν: ποιήσωσι

παρέχονται: παράσχωσιν

Γ4.

Α.

Υπ: εἰ καλῶς ἔχοιεν

info@ekpaideysh.gr

www.ekpaideysh.gr

εκπαίδευση
ΒΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΑ: ΚΥΨΕΛΗΣ 47 & ΣΠΕΤΣΟΠΟΥΛΑΣ 11 ☎ 210 8254700 📠 210 8254700
ΑΛΙΜΟΣ: ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ 47 (3ος ΟΡΟΦΟΣ) ☎ 210 9824543 📠 210 9824543

Απ: οὐκ ἂν παιδεύσειεν

⇒ Απλή σκέψη του λέγοντος

Υπ: ἐάν καλῶς ἔχωσιν

Απ: οὐ παιδεύσει

⇒ Προσδοκώμενο

Γ4Β.

πολλά αὐτοῖς γέγραπται: παθητική σύνταξη

αὐτοὶ γεγράφασι πολλά: ενεργητική σύνταξη

εκπαίδευση
ΒΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ